

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิเคราะห์สาระหลักทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามหลักพุทธธรรมในผลงานของพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) ซึ่งได้ดำเนินงานวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยมีการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาและรวบรวมเอกสาร
2. การสร้างตารางวิเคราะห์
3. ทดสอบความตรงของเนื้อหา
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาและรวบรวมเอกสาร

1.1 สาระหลักทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน ได้มาจากการรวบรวมและวิเคราะห์จากเอกสารของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน เช่น กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ, องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO), สถาบันการศึกษาต่าง ๆ และตำราของนักวิชาการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนหลายท่าน ซึ่งสรุปว่าได้สาระหลักทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ปรากฏมากที่สุด จำนวน 7 เรื่อง คือ 1. การศึกษาตลอดชีวิต

2. คิดเป็น 3. ประชาธิปไตย 4. แรงจูงใจ 5. การศึกษาเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 6. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 7. การศึกษาเพื่อสันติภาพ

1.2 รวบรวมผลงานของพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) ที่พิมพ์เผยแพร่เฉพาะภาษาไทยอย่างเป็นทางการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525-เดือนเมษายน พ.ศ. 2538 จำนวน 99 เล่ม แต่จะใช้ในการวิจัยครั้งนี้เพียง 74 เล่ม เหตุผลที่ตัดออก 25 เล่ม เพราะหนังสือดังกล่าว

- เป็นหนังสือที่นำมาจัดพิมพ์เฉพาะบทจากหนังสือพุทธธรรม 6 เล่ม
- เป็นหนังสือที่มีเนื้อหาเฉพาะงานรักษาพระธรรมวินัย 4 เล่ม
- เป็นหนังสือที่มีเนื้อหาเฉพาะประวัติศาสตร์พุทธศาสนา 1 เล่ม
- เป็นหนังสือที่มีเนื้อหาเป็นพุทธศาสนสุภาษิต 1 เล่ม
- เป็นพจนานุกรม (แต่ใช้ในการอ้างอิง) 2 เล่ม
- เป็นหนังสือที่พิมพ์ซ้ำในหนังสือที่นำมาวิเคราะห์ 9 เล่ม
- เป็นหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการตีความในพระไตรปิฎกและอรรถกถา 1 เล่ม
- เป็นหนังสือประมวลหลักธรรมเบื้องต้น (แต่ใช้ในการอ้างอิง) 1 เล่ม
(ดูรายละเอียดภาคผนวก ข)

รายชื่อหนังสือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 74 เล่ม มีดังต่อไปนี้

อันดับที่	ชื่อหนังสือ/เรื่อง	ปี พ.ศ.ที่พิมพ์
1	ปรัชญาการศึกษาไทย (พิมพ์ครั้งที่ 2) ☐ ความหมาย และความมุ่งหมายของการศึกษา ☐ การให้การศึกษาเพื่อจุดมุ่งหมายของชีวิต ☐ ข้อพิจารณาเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องปรัชญาการศึกษาไทย (มองจากแง่ของพุทธธรรม) ☐ ปรัชญาการศึกษาตามหลักพระพุทธศาสนา	2525

อันดับที่	ชื่อหนังสือ/เรื่อง	ปี พ.ศ.ที่พิมพ์
	(มองจากภาคปฏิบัติ)	
	○ พระพุทธศาสนากับการพัฒนาการศึกษา	
	○ พระพุทธศาสนา และการนำธรรมมาพัฒนาหลักสูตร ภาคผนวก	
	○ พระพุทธศาสนากับการศึกษาในอดีต	
2	ค่านิยมแบบพุทธ (พิมพ์ครั้งแรก) ภาคที่ 1 ชีวิตกับสังคม	2527
	○ อายุวัฒนภคตา (เกิด)	
	○ พระธรรมเทศนา อโฆสขีริกถา (ตาย)	
	○ พระธรรมเทศนา สมขีริกถา (แต่งงาน)	
	○ ธรรมกับกาม	
	○ จากภิกษุณีถึงลิตธิสตรี	
	○ ทำอย่างไรจะหายโกรธ	
	○ การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน	
	○ พุทธธรรมกับการพัฒนาชีวิตบุคคล	
	ภาคที่ 2 คนหนุ่มสาวและนักศึกษา	
	○ ศาสนาจำเป็นสำหรับคนหนุ่มสาว ?	
	○ อุดมคติของคนหนุ่มสาว	
	○ ธรรมสำหรับนักศึกษาแพทย์	
	○ บทบาทของนักศึกษาในการส่งเสริมค่านิยมพุทธ	
3	ชาวพุทธกับชะตากรรมของสังคม (พิมพ์ครั้งที่ 2)	2527
4	ลักษณะสังคมพุทธ (พิมพ์ครั้งที่ 1)	2527
	○ หลักทั่วไปของพุทธศาสตร์	
	○ ศาสนากับชีวิตและสังคม	
	○ คุณประโยชน์แห่งธรรม	
	○ สถาปนาธรรมศาสตร์	
	○ ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับพระพุทธศาสนาในรอบ 2 ศตวรรษ	

อันดับที่	ชื่อหนังสือ/เรื่อง	ปี พ.ศ.ที่พิมพ์
	ภาคผนวก	
	○ จาริกอโศก	
5	สถาบันสงฆ์กับสังคมไทย	2527
	○ การรักษาฐานะของสถาบันพุทธศาสนา	
	○ ปัญหา ฐานะ และภารกิจของพระสงฆ์ในสังคมปัจจุบัน	
	○ บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทยปัจจุบัน	
	○ พระพุทธศาสนาในสถานการณ์ปัจจุบัน	
	○ ศาสนจักรกับอาณาจักร ความสัมพันธ์ระหว่างคณะสงฆ์ กับอำนาจทางการเมือง	
	○ สถาบันสงฆ์และความสัมพันธ์กับสังคม	
	ภาคผนวก	
	○ วิเคราะห์ปัญหา และสู่ทางแก้ไขปัญหาการศึกษาของ สถาบันสงฆ์	
6.	มองอเมริกา มาแก้ปัญหาไทย (พิมพ์ครั้งที่ 5, ฉบับแก้ไข เพิ่มเติม)	2528
	○ มองอเมริกา มาแก้ปัญหาไทย	
	○ ดึงออกจากไทย ส่งไม่ถึงอเมริกา	
7	การศึกษาของคณะสงฆ์ ปัญหาที่ร่อทางออก (พิมพ์ครั้งแรก)	2529
	○ พุทธศาสนากับการศึกษา	
	○ มหาวิทยาลัยสงฆ์ : แหล่งรวมคุณค่าแห่งการศึกษาของ พระสงฆ์	
	○ ข้อควรทราบเกี่ยวกับการศึกษาของพระสงฆ์	
	ภาคผนวก	
	○ ความเป็นมาของพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสงฆ์	

อันดับที่	ชื่อหนังสือ/เรื่อง	ปี พ.ศ.ที่พิมพ์
8	คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 2)	2529
9	ไตรภูมิพระร่วง อธิพลต่อสังคมไทย (พิมพ์ครั้งที่ 2)	2529
10	พุทธธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 3 ฉบับปรับปรุงและขยายความ)	2529
11	สถาบันสงฆ์กับสังคมปัจจุบัน	2529
12	เรื่องวัดความเจริญของชาวพุทธ (เล่าเรื่องให้โยมฟัง ชุดที่ 1) (พิมพ์ครั้งแรก)	2530
13	ชาวพุทธต้องเป็นผู้ดี (พิมพ์ครั้งแรก)	2530
14	เทคนิคการสอนของพระพุทธเจ้า (พิมพ์ครั้งแรก)	2530
15	เทคโนโลยีกับศาสนา (พิมพ์ครั้งแรก)	2530
	○ วิธีทางเข้าถึงหัวใจพระพุทธศาสนา	
	○ เทคโนโลยีมา ศาสนาไม่หมด	
16	พัฒนาคน (พิมพ์ครั้งแรก)	2530
17	ลูอิสรภาพด้วยอนิจจัง (พิมพ์ครั้งแรก)	2530
18	ทิศทางการศึกษาของคณะสงฆ์ (พิมพ์ครั้งที่ 1)	2531
19	ทางออกของสังคมไทย (พิมพ์ครั้งที่ 1)	2531
20	ธรรมกับการศึกษาของไทย (พิมพ์ครั้งที่ 1)	2531
21	นรกสวรรค์สำหรับคนรุ่นใหม่	2531
22	พัฒนาปัญญา (เล่าเรื่องให้โยมฟังชุดที่ 2) (พิมพ์ครั้งแรก)	2531
23	เพื่อนาคตของการศึกษาไทย (พิมพ์ครั้งแรก)	2531
	○ การศึกษา : พัฒนาการ หรือบูรณาการ	
	○ จะพัฒนาบุคคลให้มีคุณธรรม และจริยธรรมได้อย่างไร	
	○ การศึกษาไทย : แก้ปัญหาหรือสร้างปัญหาให้สังคม	
24	เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ (พิมพ์ครั้งแรก)	2531
25	หลักการสำหรับคนสมัยใหม่	2531

อันดับที่	ชื่อหนังสือ/เรื่อง	ปี พ.ศ.ที่พิมพ์
26	หลักการศึกษามโนธรรมในพระพุทธศาสนา (พิมพ์ครั้งที่ 1)	2531
27	การศึกษาที่สาละสลวยแห่งภูมิปัญญาไทย (พิมพ์ครั้งแรก)	2532
	○ การศึกษา : เครื่องมือพัฒนาที่ยังต้องพัฒนา	
	○ พุทธธรรมที่เป็นพื้นฐานสำหรับหลักสูตรศึกษาศาสตร์	
	○ รุ่งอรุณของการศึกษา	
	○ ความคิด : แหล่งสำคัญของการศึกษา	
	○ สัจธรรมกับจริยธรรม	
28	ความมุ่งหมายของวิชาพื้นฐานทั่วไป (พิมพ์ครั้งที่ 1)	2532
29	ทางออกจากระบบเศรษฐกิจที่ครอบงำสังคมไทย (พิมพ์ครั้งที่ 2)	2532
30	พุทธธรรมกับชีวิตในสังคมเทคโนโลยี (พิมพ์ครั้งแรก)	2532
31	พุทธศาสนากับสังคมไทย (พิมพ์ครั้งที่ 2)	2532
	○ พุทธศาสนากับประชาธิปไตย	
	○ พระพุทธศาสนากับสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง	
	○ เอกลักษณะกับไตรลักษณ์	
	○ เกณฑ์วินิจฉัยความหมาย และคุณค่าของพุทธธรรม	
	○ ทำอย่างไรจึงจะให้เชื่อเรื่องกรรม	
	○ สันโดษ	
	○ วรรณะ	
	○ การศึกษาพระพุทธศาสนาโดยวิธีเปรียบเทียบกับศาสนา พราหมณ์	
	○ ตบะ	
	○ โยคะ ปรัชญาฮินดู 6 สาขา	
	ภาคผนวก	
	○ ความคิดเกี่ยวกับการพระศาสนาที่ได้ไปเห็นมา (พ.ศ. 2515)	

อันดับที่	ชื่อหนังสือ/เรื่อง	ปี พ.ศ.ที่พิมพ์
	○ บทสัมภาษณ์พระราชวรมุณี (ประยูรธ ปยุตโต)	
32	วัฒนธรรมกับการพัฒนา (พิมพ์ครั้งที่ 3)	2532
33	ศาสนาและเยาวชน (พิมพ์ครั้งที่ 2)	2532
34	อารยธรรมไทย : ทางเลือกออกจากยุคพัฒนา ในธรรมเพื่อชีวิต และการพัฒนาวัฒนธรรมไทย	2532
35	ชีวิตนี้เพื่องาน งานนี้เพื่อธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 2)	2533
36	ธรรมกับการพัฒนาชีวิต (พิมพ์ครั้งที่ 1)	2533
37	รากฐานพุทธจริยศาสตร์สำหรับสังคมไทยร่วมสมัย (พิมพ์ครั้งที่ 1)	2533
38	ทางสายอิสรภาพของการศึกษาไทย (พิมพ์ครั้งแรก)	2534
	○ ทำไมคนไทยจึงเรียนพระพุทธศาสนา	
	○ จริยธรรมสากล จากความเป็นกลางสู่ความเป็นจริง	
39	ปฏิบัติธรรมให้ถูกทาง (พิมพ์ครั้งที่ 3)	2534
40	พุทธศาสนกับการแนะแนว (พิมพ์ครั้งที่ 2)	2534
41	โพชฌงค์ พุทธวิธีเสริมสุขภาพ (เล่าเรื่องให้โยมฟังชุดที่ 3) (พิมพ์ครั้งแรก)	2534
42	มหาวิทยาลัยกับงานวิจัยทางพระพุทธศาสนา (พิมพ์ครั้งที่ 3)	2534
43	องค์พระรัฐสีมาคุณากรปิยชาติ	2534
44	ศิลปศาสตร์แนวพุทธ (พิมพ์ครั้งที่ 3)	2535
45	การพัฒนาจริยธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 3)	2535
46	คนไทย หลงทางหรือไร (พิมพ์ครั้งแรก)	2535
	○ อินเดีย แดนเทวดา	
	○ บทเรียนของชาวพุทธ	
	○ พุทธศาสน์เมืองไทย สู่ปีใหม่ 2534	
	○ พรปีใหม่ สำหรับชาวไทยทุกคน	
47	จากจิตวิทยา สู่จิตภาวนา (พิมพ์ครั้งที่ 2, ปรับปรุงเพิ่มเติม)	2535

อันดับที่	ชื่อหนังสือ/เรื่อง	ปี พ.ศ.ที่พิมพ์
48	ธรรมะฉบับเรียนลัด (พิมพ์ครั้งที่ 2)	2535
49	พรตตลอดปี ชีวิตดีตลอดไป (พิมพ์ครั้งที่ 2)	2535
50	พระกับป่า มีปัญหาอะไร (พิมพ์ครั้งที่ 4)	2535
51	พุทธศาสนาในฐานะเป็นรากฐานของวิทยาศาสตร์ (พิมพ์ครั้งแรก)	2536
52	กระแสธรรมเพื่อชีวิต และสังคม (พิมพ์ครั้งแรก)	2536
	○ ข้อคิดชีวิตทวนกระแส	
	○ กฐิน : บทฝึกวิถีชีวิตประชาธิปไตยบนฐานแห่งการให้และความร่วมมือ	
	○ ทรรศนะ : มุมสำคัญของการปฏิบัติธรรม	
	○ ชีวิตที่แบก-ชีวิตที่เบา	
	○ รสจิตของความจริง	
	○ พระพุทธศาสนากับสังคมไทย	
	○ 200 ปี กรมพระปรมาภิไธย กับสังคมไทย	
	○ หลักประสาน 4 ประการ เพื่อถ่วงดุลอำนาจที่พึงปรารถนา	
	○ อาจารย์กับศิษย์ เครื่องมือวัดความสัมฤทธิ์ของการพัฒนา	
	○ ปลุกต้นไม้แห่งคุณธรรม	
53	การสร้างสรรค์ประชาธิปไตย (พิมพ์ครั้งที่ 8)	2536
54	ความรัก จากวาเลนไทน์ สู่วิถีความเป็นไทย (พิมพ์ครั้งแรก)	2536
55	งานก็ได้ผล คนก็เป็นสุข (พิมพ์ครั้งแรก)	2536
56	จะพัฒนาคนกันได้อย่างไร (พุทธศาสนากับการพัฒนามนุษย์) (พิมพ์ครั้งที่ 2)	2536
57	ทำแท้ง ดัดลีนอย่างไร	2536
58	พุทธวิธีแก้ปัญหาเพื่อศตวรรษที่ 21 (พิมพ์ครั้งที่ 6, จัดปรับต้นแบบ)	2536

อันดับที่	ชื่อหนังสือ/เรื่อง	ปี พ.ศ.ที่พิมพ์
59	มองให้ลึก นึกให้ไกล (พิมพ์ครั้งที่ 1)	2536
60	ยิ่งก้าวถึงสุข ยิ่งใกล้ถึงธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 4, ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม)	2536
61	สถานการณ์พุทธศาสนา พลิกทายเป็นพัฒนา (พิมพ์ครั้งที่ 2)	2536
62	สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทวฤทธิ์ปาฏิหาริย์ (พิมพ์ครั้งที่ 2)	2536
63	แสงเงิน แสงทอง ของชีวิต	2536
64	คนไทยกับป่า (พิมพ์ครั้งที่ 4)	2537
65	ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะศาสนาประจำชาติ (พิมพ์ครั้งที่ 7, ปรับปรุงเพิ่มเติม)	2537
66	ชีวิตที่สมบูรณ์ (พิมพ์ครั้งที่ 2)	2537
67	พิธีกรรมใครว่าไม่สำคัญ (พิมพ์ครั้งที่ 2)	2537
68	เมืองไทยจะวิกฤต ถ้าคนไทยมีศรัทธาปริศ	2537
69	รักษาใจ ข้ามป่วยไข้ (พิมพ์ครั้งที่ 8, ปรับรูปแบบ)	2537
70	ลักษณะแห่งพระพุทธศาสนา (พิมพ์ครั้งที่ 3, ปรับปรุงเพิ่มเติม)	2537
71	สันติภาพเกิดจากอิสรภาพ และความสุข (พิมพ์ครั้งที่ 2)	2537
72	สืบสานวัฒนธรรมไทยบนฐานแห่งการศึกษาที่แท้ (พิมพ์ครั้งที่ 2)	2537
73	อุดมธรรมนำจิตสำนึกของสังคมไทย (พิมพ์ครั้งที่ 2)	2537
74	การศึกษาเพื่อสันติภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 5)	2538

2. การสร้างตารางวิเคราะห์

ผู้วิจัยสร้างตารางแสดงผลการวิเคราะห์สาระหลักทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามหลักพุทธธรรมในผลงานของพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) จำนวน 2 แบบ ดังนี้

ตารางแบบที่ 1

เป็นตารางแสดงผลการวิเคราะห์สาระหลักทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามหลักพุทธธรรมในผลงานของพระธรรมปิฎก

โดยแสดงจำนวนเล่มของผลงานของพระธรรมปิฎก ที่ปรากฏหลักพุทธธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสาระหลักทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนในแต่ละหลัก โดยแสดงข้อมูลตารางละหนึ่งสาระหลักกว่าปรากฏมากหรือน้อย ซึ่งชื่อหนังสือผลงานแต่ละเล่มจะแทนด้วยหมายเลข (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ค) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์สาระหลักการศึกษาตลอดชีวิตตามหลักพุทธธรรมในผลงานของพระธรรมปิฎก

	หลักพุทธธรรม	แนวคิด/คำหลักอื่น ๆ	
		การศึกษาตลอดชีวิต	จิตสำนึกในการศึกษา
หมายเลขหนังสือ	เล่มที่ 1, 2, 3,	เล่มที่ 1, 8, 10, 11	เล่มที่ 8, 13, 23
ผลงานของ	4, 5		
พระธรรมปิฎก			
รวม	5 เล่ม	4 เล่ม	3 เล่ม

จากตารางที่ 1 อธิบายได้ดังนี้ การวิเคราะห์สาระหลักเรื่อง การศึกษาตลอดชีวิตตามหลักพุทธธรรมในผลงานของพระธรรมปิฎก ปรากฏหลักพุทธธรรมที่เด่นชัด คือ ความไม่ประมาท จำนวน 5 เล่ม และแนวคิดและคำหลักที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตลอดชีวิต ได้แก่ การศึกษาตลอดชีวิต 4 เล่ม และจิตสำนึกในการศึกษา 3 เล่ม

ตารางที่ 2 ตารางสรุปการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างสาระหลักทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน จำนวน 7 เรื่อง ตามหลักพุทธธรรมในผลงานของพระธรรมปิฎก

	หลักการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน						
	การศึกษาตลอดชีวิต	คิดเป็น	หลักประชาธิปไตย	แรงจูงใจ	การศึกษาเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	การศึกษาเพื่อสันติภาพ
หลักพุทธธรรมปรากฏในผลงานของพระธรรมปิฎก	ความไม่ประมาท = 50 เล่ม	โยนิโสมนสิการ = 33 เล่ม					
แนวคิด คำหลักอื่น ๆ ที่ปรากฏในผลงานของพระธรรมปิฎก	การศึกษาตลอดชีวิต = 18 เล่ม						

จากตารางที่ 2 เป็นการระบุหลักพุทธธรรม แนวคิดและคำหลักอื่น ๆ ที่ปรากฏในผลงานของพระธรรมปิฎก พร้อมจำนวนเล่มดังตัวอย่างที่ปรากฏในตาราง อธิบายได้ว่า ความไม่ประมาท สอดคล้องกับสาระเรื่อง การศึกษาตลอดชีวิต โยนิโสมนสิการสอดคล้องกับสาระหลักเรื่อง คิดเป็น เป็นต้น

3. ทดสอบความตรงของเนื้อหา

3.1 เลือกผลงานของพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) แบบเจาะจง จำนวน 10 เล่ม มาวิเคราะห์หลักพุทธธรรมในผลงานของพระธรรมปิฎก กับสาระหลักทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน จำนวน 7 เรื่อง คือ

1. การศึกษาตลอดชีวิต
2. คิดเป็น
3. ประชาธิปไตย
4. แรงจูงใจ
5. การศึกษาเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
6. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
7. การศึกษาเพื่อสันติภาพ

นิยามสาระหลักทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนในแต่ละข้อ พร้อมยกตัวอย่างผลการวิเคราะห์เบื้องต้น

3.2 นำตาราง และผลการวิเคราะห์เบื้องต้น ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ ได้กำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกดังต่อไปนี้

- เป็นบุคคลที่ศึกษางานของพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับสาระหลักทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้านต่าง ๆ
- เป็นบุคคลที่ศึกษางานของพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับสาระหลักทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง
- เป็นบุคคลที่ศึกษางานของพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต)
- เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง มีผลงานทางวิชาการเป็นที่ยอมรับของหน่วยงานหรือบุคคลทั่วไป

2.3 แก้ไขปรับปรุงตามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและแนะนำ (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ง)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 อ่านผลงานของพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) จำนวน 74 เล่ม แล้ววิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางการศึกษาชั้นนำ ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว จำแนกออกเป็น 2 ส่วน โดยแสดงในรูปแบบของเนื้อหา และตาราง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 เป็นการเสนอสาระหลักการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนในแต่ละเรื่อง ตามหลักพุทธธรรมในผลงานของพระธรรมปิฎก

1.1 ตารางแสดงสาระหลักทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามหลักพุทธธรรมในผลงานของพระธรรมปิฎก

1.2 นิยามสาระหลักทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน

1.3 ความหมายของหลักพุทธธรรมที่แสดงให้เห็นความสอดคล้องครอบคลุมสาระหลักทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนในแต่ละเรื่องอย่างชัดเจน และตัวอย่างข้อความของความหมายและคำอธิบายหลักพุทธธรรม ตลอดจนแนวคิดหรือคำหลักที่เกี่ยวข้องพร้อมตัวอย่างข้อความ

1.4 สรุปความสอดคล้องครอบคลุมระหว่างสาระหลักทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนแต่ละเรื่องกับหลักพุทธธรรมในผลงานของพระธรรมปิฎก

ส่วนที่ 2 ตารางสรุปการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างสาระหลักทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน จำนวน 7 เรื่อง ตามหลักพุทธธรรมในผลงานของพระธรรมปิฎก

5. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ปรากฏในบทที่ 4 จากการถวายนผลการวิเคราะห์ข้อมูลแต่พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) ตรวจสอบความถูกต้อง และความตรงของเนื้อหาหลักพุทธธรรม เนื่องจากเป็นผลงานของพระคุณท่านโดยตรง เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2540 และพระคุณท่านได้ให้ความเมตตาวิเคราะห์ตรวจสอบเสร็จเรียบร้อย เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2540 โดยให้ข้อเสนอแนะเพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ให้เพิ่มเติมหลักพุทธธรรม เรื่อง การกำจัดปัญจธรรม 3 ในการวิเคราะห์สาระหลักเรื่องการศึกษาเพื่อสันติภาพ ตามหลักพุทธธรรมในผลงานของพระธรรมปิฎก

2. ได้เพิ่มเติมข้อความเพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ ปรากฏในข้อความที่เน้นตัวอักษร

2.1 ความหมายของความไม่ประมาท

...ความไม่ประมาทนั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดประการหนึ่งของการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องดีงาม...

2.2 สรุปการวิเคราะห์สาระหลักเรื่องคิดเป็นตามหลักพุทธธรรมในผลงานของพระธรรมปิฎก ย่อหน้าสุดท้าย

...โยนิโสมนสิการ เน้นการใช้ประสบการณ์ และปัจจัยทุกอย่างที่เกี่ยวข้องในการคิดเพื่อเข้าถึงความจริง แก้ปัญหา และสร้างสรรค์ให้สำเร็จ จึงมีความชัดเจนเป็นระบบมากกว่าคิดเป็น ซึ่งใช้ข้อมูลประกอบความคิด การตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหา แต่เพียง 3 ด้านพร้อมกัน คือ ข้อมูลของตนเอง ข้อมูลสิ่งแวดล้อม และข้อมูลวิชาการเท่านั้น...

2.3 สรุปการวิเคราะห์สาระหลักเรื่อง ประชาธิปไตยตามหลักพุทธธรรมในผลงานของพระธรรมปิฎก ได้เพิ่มเติมความหมายของทฤษฎีสამัญญาตา

...ทฤษฎีสამัญญาตามีความเข้าใจในหลักการ อุดมการณ์ ร่วมกัน ตลอดจนมีความเข้าใจใน ความเป็นจริงในธรรมชาติของชีวิต ...

2.4 ได้เพิ่มเติมความหมายของกัลยาณมิตตตา

...ความหมายของกัลยาณมิตตตา ซึ่งหมายถึง การรู้จักเลือกหาแหล่งความรู้ และแบบอย่างที่ดี...

2.5 สรุปการวิเคราะห์สาระหลักเรื่องแรงจูงใจตามหลักพุทธธรรมในผลงานของพระธรรมปิฎก ได้เพิ่มเติมความหมายของฉันทะ

...ฉันทะ ซึ่งมีความหมาย 2 อย่าง คือ ให้ความจริง และใฝ่สิ่งดีงาม ด้วยการสืบสาวหาความรู้ในเหตุปัจจัยของสิ่งทั้งหลายที่สัมพันธ์อิงอาศัยกัน ที่จะทำให้ก้าวหน้าไปในกระบวนการฝึกฝน พัฒนาตนเอง โดยเฉพาะในการพัฒนาปัญญา...

2.6 ได้เพิ่มเติมความหมายของสัมมาทิฐิ

...สัมมาทิฐิ หมายถึง ความเห็นชอบ ความเข้าใจถูกต้อง สอดคล้อง กับความเป็นจริงของสิ่งทั้งหลาย หรือตรงตามธรรมชาติที่ตั้งจัดเป็นหลักการ ต่อไปนี้...

2.7 สรุปการวิเคราะห์สาระหลักเรื่องการศึกษาเพื่อสันติภาพตามหลักพุทธธรรมในผลงานของพระธรรมปิฎก ได้เพิ่มเติมขยายความหมาย พรหมวิหาร 4 และ สังคหัตถ์ 4

...หลักพุทธธรรมในการบำเพ็ญความดีงามอย่างประสานกลมกลืน ด้วยหลักธรรมที่ช่วยให้ดำรงชีวิตอย่างประเสริฐ และเผื่อแผ่ *ความมีน้ำใจ ความเกื้อกูล* ไปให้มนุษย์และสัตว์ทั้งหลายอย่างไม่จำกัดขอบเขต คือ พรหมวิหาร 4 ซึ่งเป็น *คุณสมบัติภายใน* ที่แสดงออกมาภายนอกสู่หลักการสังเคราะห์ เอื้อเพื่อเกื้อกูล และการยึดเหนี่ยวจิตใจผู้อื่น อันได้แก่ สังคหัตถ์ 4...

3. กรุณาให้สัมภาษณ์ความหมายของคำว่า การพัฒนามนุษย์ตามหลักพระพุทธศาสนา และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งปรากฏในการอภิปรายผลเรื่อง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย